

Warszawa, 18 grudnia 2024 r.

Produktywność pracy polskich mikrofirm jest 2,5 razy niższa od średniej unijnej

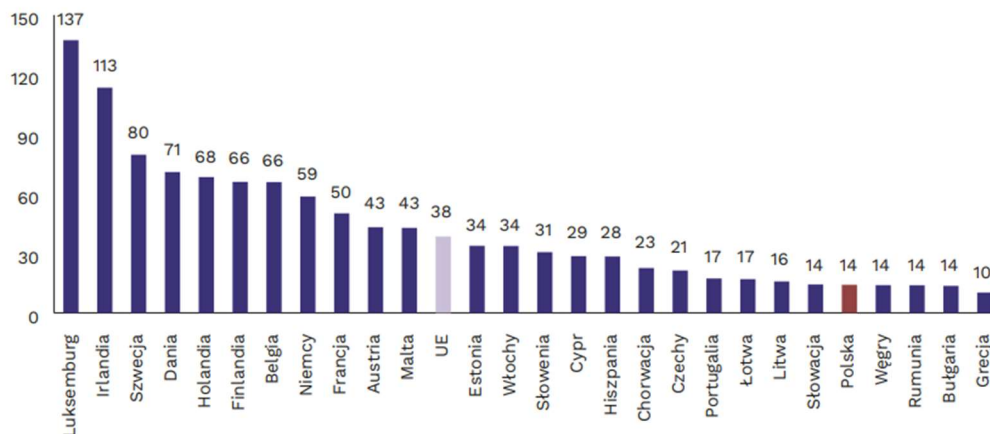
Mikrofirmy stanowią zarówno w Polsce, jak i w UE, przeważającą część sektora przedsiębiorstw. W całej Unii jest ich ok. 31 mln, co stanowiło 94 proc. ogółu firm. W Polsce w 2023 r. było 2,2 mln mikrofirm, których udział w całym sektorze wyniósł 97 proc. W mikrofirmach w Polsce pracuje 42 proc. ogółu zatrudnionych – 12 p. proc. więcej niż średnio w UE. (30 proc.). Dużą różnicę pomiędzy polskimi a unijnymi mikrofirmami można też zauważyć porównując ich produktywność pracy. W polskich mikrofirmach wyniosła w 2022 r. 14 tys. EUR w przeliczeniu na pracownika, tymczasem średnia dla UE to 38 tys. EUR. Niemniej mikrofirmy w Polsce mają znaczący udział w wytwarzaniu PKB, który w 2021 r. wyniósł 28,2 proc. Najwięcej mikrofirm (52 proc.) działa w sektorze usługowym. Pandemia COVID oraz wojna w Ukrainie znacznie utrudniły funkcjonowanie polskim mikroprzedsiębiorstwom. W ciągu ostatnich 4 lat niepewność sytuacji gospodarczej była najsilniej odczuwaną przez nich barierą w funkcjonowaniu. Takie wnioski płyną z raportu „Mikrofirmy pod lupą w latach 2019-2023”.

Produktywność w polskich mikrofirmach jest niższa od średniej w UE

W 2022 r. w Unii Europejskiej funkcjonowało 31 mln mikrofirm, co stanowiło 94 proc. wszystkich przedsiębiorstw w UE. We wszystkich krajach unijnych najmniejsze podmioty, zatrudniające do 9 osób, stanowiły zdecydowaną większość wśród przedsiębiorstw. Mikrofirmy miały największy udział w strukturze firm w Słowacji (97 proc.) i Holandii (97 proc.), a najmniejszy w Niemczech (84 proc.) i Luksemburgu (87 proc.). W Polsce ich udział również był dosyć wysoki i wynosił 96 proc.

Mimo zbliżonego udziału mikrofirm w gospodarce polskie mikroprzedsiębiorstwa wykazują się znacznie niższą produktywnością niż w innych krajach UE. Produktywność pracy w polskich mikrofirmach w 2022 r. wynosiła jedynie 14 tys. EUR na jednego pracownika i była ponad 2,5-krotnie niższa od średniej unijnej i aż 9-krotnie niższa niż w krajach z najwyższym jej poziomem.

Wykres 1. Produktywność pracy w mikrofirmach w UE w 2022 r.
(w tys. EUR na 1 pracownika)



Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: Eurostat (2024a).

„Widać w luce produktywności wyraźny podział na kraje Europy Zachodniej i Środkowo-Wschodniej. Te pierwsze, głównie Skandynawia i kraje Beneluksu, wyróżniały się wyraźnie większą produktywnością od państw, które weszły do Unii w 2004 r. W Polsce, podobnie jak w większości krajów UE, produktywność pracy rośnie wraz ze wzrostem wielkości firmy. Produktywność krajowych mikroprzedsiębiorstw była ponad trzykrotnie niższa w porównaniu z największymi polskimi firmami zatrudniającymi powyżej 250 osób” – komentuje dr Anna Szymańska, starsza analityczka w zespole foresightu gospodarczego w PIE .

Pandemia i wojna w Ukrainie pogorszyły pozycję mikroprzedsiębiorstw w Polsce

W latach 2019-2023 niepewność sytuacji gospodarczej była barierą, która silnie wpływała na działalność mikroprzedsiębiorstw. Każdego roku ponad połowa mikrofirm wskazywała na silną lub bardzo silną uciążliwość tej bariery, a w latach 2022-2023 wskazywało ją aż ponad 70 proc. firm. Badany okres 2019-2023 to ciąg niespodziewanych zdarzeń. Pandemia, agresja Rosji na Ukrainę, kryzys energetyczny, wysoka inflacja są zjawiskami, które nie pozwalały przedsiębiorstwom na stabilne i spokojne funkcjonowanie.

Oprócz niepewności sytuacji gospodarczej dotkliwą barierą były także koszty pracownicze, na które w 2023 r. skarżyło się 80 proc. mikroprzedsiębiorców. 63 proc. firm wskazywało w 2023 r. także na wysokie koszty zakupu surowców, materiałów i półproduktów wykorzystywanych do produkcji, choć w 2021 r. było to tylko 29 proc. badanych. Prawie połowa mikroprzedsiębiorców zwracała także

uwagę na trudności spowodowane zatorami płatniczymi oraz problemami w pozyskaniu nowych pracowników.

Infografika 4. Silne i bardzo silne utrudnianie działalności mikrofirmom poszczególnych barier w latach 2019-2023 (w proc.)

Rodzaj utrudnień	2019	2020	2021	2022	2023
Rosnące koszty zatrudnienia pracowników	67	46	45	63	80
Niepewność sytuacji gospodarczej	55	55	51	78	72
Wysokie koszty zakupu surowców, materiałów i półproduktów wykorzystywanych do produkcji	48	42	29	53	63
Zatory płatnicze	41	43	23	45	45
Trudności w pozyskaniu nowych pracowników	48	43	25	32	44
Słaby popyt na produkty lub usługi	35	46	34	28	35
Trudności w uzyskaniu zewnętrznych środków finansowych	37	45	30	37	33
Niewystarczające własne środki finansowe na rozwój	43	42	29	23	32
Konieczność dostosowania się do wymogów ochrony środowiska	34	43	15	9	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań PIE.

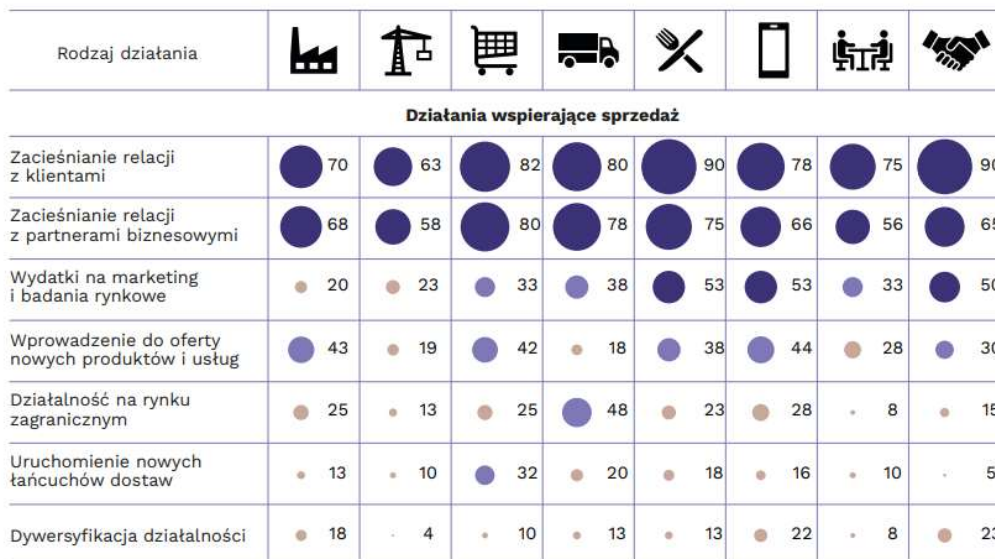
Pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie oraz towarzyszące im wzrost inflacji i kryzys energetyczny przyczyniły się m.in. do spadku popytu na oferowane produkty i usługi, wzrostu cen produktów i usług, wzrostu kosztów prowadzenia działalności, szczególnie w zakresie kosztów pracowniczych oraz surowców, zwiększonego ryzyka działalności gospodarczej oraz zmniejszenia dostępności pracowników. Zatory płatnicze, ograniczenia dostępu do kredytów oraz trudności z pozyskaniem pracowników dodatkowo komplikowały sytuację mikrofirm – wskazuje dr Katarzyna Dębowska, kierowniczka zespołu foresightu gospodarczego w PIE.

Zacieśnianie relacji z klientami głównym działaniem prorozwojowym mikrofirm








W opinii przedstawicieli badanych mikrofirm działania wspierające sprzedaż były podejmowane częściej niż te związane z rozwojem przedsiębiorstwa oraz z wprowadzaniem do firmy nowoczesnych technologii. Wśród działań wspierających sprzedaż zdecydowanie największą popularnością cieszyło się zacieśnianie relacji z klientami. Dotyczyło wszystkich mikrofirm, niezależnie od branży, przy czym najwięcej wskazań na zacieśnianie relacji z klientami pochodziło od firm z branży zakwaterowanie i gastronomia oraz mikrofirm należących do branży inne usługi (po 90 proc.), a także przedsiębiorstw handlowych (82 proc. wskazań). W przedsiębiorstwach tych budowanie więzi z klientami ma szczególne znaczenie dla pozyskiwania lojalnych klientów.

Słabą stroną działań podejmowanych w 2023 r. przez mikrofirmy, niezależnie od branży w której funkcjonują, były wydatki na B+R (od 5 proc. do 28 proc. wskazań) oraz automatyzacja procesów produkcji i usług (od 4 proc. do 28 proc.). Działaniem stosunkowo rzadko podejmowanym przez mikrofirmy była też dywersyfikacja działalności (od 4 proc. do 23 proc.). O słabej aktywności mikrofirm w tych obszarach, zdecydowała przede wszystkim niewielka skala działalności biznesowej oraz specyfika mikrofirm (wąska specjalizacja, funkcjonowanie na lokalnym rynku, koncentracja na współpracy z ograniczoną liczbą lojalnych klientów).

Infografika 6. Działania podejmowane w branżach w 2023 r. (w proc.)



Uwaga: ● – działania podejmowane przez ponad 50 proc. firm, ● – przez 30-49 proc., ● – poniżej 30 proc.

Branże: Produkcja , Budownictwo , Handel , Transport i gospodarka magazynowa , Zakwaterowanie i gastronomia , Informacja i komunikacja , Usługi biznesowe , Inne usługi .

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań PIE.

Aby mikroprzedsiębiorstwa mogły w pełni wykorzystać swój potencjał i poprawić swoją produktywność, konieczne będzie inwestowanie w innowacje i cyfryzację. Mikroprzedsiębiorcy, którzy chcą się rozwijać, często nie potrafią uwolnić istniejącego potencjału wzrostu poprzez rozwój biznesu z powodu kilku wyzwań, takich jak brak zasobów finansowych i ludzkich. Ci, którzy mają największe szanse na rozwój, potrzebują wsparcia na wielu poziomach, w tym dostępu do wiedzy z zewnętrznych źródeł i przełożenia wiedzy na odpowiednią działalność innowacyjną oraz wsparcia w dostępie do rynków międzynarodowych, na których mniejsze przedsiębiorstwa są w niekorzystnej sytuacji z powodu braku ekonomii skali – mówi dr Urszula Kłosiewicz-Górecka, starsza analityczka w zespole foresightu gospodarczego w PIE.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, gospodarka światowa, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa, zrównoważony rozwój i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl